

Список використаних джерел:

1. Давидов Л. І. Економіка війни. Київ: Наукова думка, 2021. С. 45-67.
2. Лукін І. І. Вплив економічної кризи на підприємства малого та середнього бізнесу. Львів: ЛНУ, 2022. С. 22-39.
3. Гуменюк О. В. Цифровізація бізнесу в умовах економічної нестабільності. Київ: Видавництво «Економіка», 2022. С. 12-25.
4. Костюченко В. М. Управління витратами підприємства: теорія, методологія, практика. Київ: КНЕУ, 2019. 52 с.
5. Хомин П. Я., Левицька С. О. Контролінг: інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління підприємством. Тернопіль: ТНЕУ, 2021. 312 с.
6. Савчук В. П. Контролінг як інструмент управління ефективністю діяльності підприємства. *Економіка та держава*. 2022. № 7. С. 45-50.
7. Левченко Л. О. Цифровізація процесів управління витратами в умовах індустрії 4.0. *Економічний вісник*. 2023. №4. С. 25-31.
8. Пшенична О. В. Методи калькулювання витрат на основі діяльності (АВС): переваги та умови застосування. *Бізнес Інформ*. 2022. № 3. С. 90-95.

Д-р екон. наук Семенча І. Є., Яремчак М. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ
ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ В УКРАЇНІ**

В умовах тривалої економічної нестабільності в Україні підприємства змушені функціонувати в складному та динамічному фінансовому середовищі. Посилення кризових явищ, коливання попиту, порушення логістичних ланцюгів та обмеженість фінансових ресурсів створюють додаткові виклики для суб'єктів господарювання. За таких обставин здатність підприємств швидко адаптуватися до змін ринкового середовища та приймати ефективні управлінські рішення набуває особливої актуальності. У зв'язку з цим, підприємствам необхідно вдосконалювати внутрішні бізнес-процеси, мінімізувати необґрунтовані витрати, диверсифікувати джерела фінансування, а також підтримувати стабільний рівень платоспроможності та ліквідності.

Одним із ключових напрямів сучасного фінансового менеджменту є ефективне управління оборотним капіталом підприємства. Саме від раціональної організації та використання оборотних засобів значною мірою залежить фінансова стійкість, безперервність виробничого процесу та конкурентоспроможність

підприємства на ринку. Вирішення проблем, пов'язаних з управлінням оборотними засобами, є важливою передумовою забезпечення стабільного функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання [1].

Оборотні засоби являють собою сукупність ресурсів, що обслуговують поточну діяльність підприємства і забезпечують безперервність виробничого циклу від закупівлі сировини до реалізації готової продукції. Вони відіграють ключову роль у підтриманні операційної діяльності, забезпечуючи необхідну гнучкість у прийнятті управлінських рішень. Ефективне використання цих ресурсів дозволяє підприємству своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, підтримувати стабільні взаємовідносини з контрагентами та уникати фінансових ускладнень.

Раціональне управління оборотним капіталом передбачає оптимізацію структури активів, ефективне використання фінансових ресурсів, контроль за рівнем запасів, управління дебіторською заборгованістю та забезпечення збалансованості грошових потоків. Недостатній обсяг оборотних засобів може призвести до виникнення дефіциту ліквідності, затримок у розрахунках із постачальниками та кредиторами, а також до зниження ділової активності підприємства. Водночас надлишкове накопичення ресурсів у формі запасів або грошових коштів свідчить про їх неефективне використання та може негативно впливати на загальну фінансову результативність діяльності. В умовах економічної кризи підприємства стикаються з підвищеним ризиком втрати фінансової стійкості, що зумовлено зниженням доходів, інфляційними процесами та нестабільністю постачання. Це вимагає застосування сучасних підходів до управління оборотними засобами, орієнтованих на підвищення їх ефективності. Особливого значення набуває скорочення тривалості обороту оборотних засобів, що дозволяє швидше відновлювати вкладені ресурси та підвищувати фінансову гнучкість підприємства.

Оборотність оборотних засобів є важливим аналітичним показником, який характеризує швидкість їх використання у процесі господарської діяльності. Вона може визначатися як кількість повних оборотів за певний період або як тривалість одного обороту в днях. Високий рівень оборотності свідчить про ефективну організацію виробничо-комерційної діяльності та забезпечує швидке повернення вкладених коштів у грошову форму.

Підвищення ефективності управління оборотністю передбачає реалізацію комплексу заходів:

1) важливим є впровадження сучасних інформаційних систем управління, які дозволяють автоматизувати процеси обліку, аналізу та контролю, зменшити вплив людського фактору та підвищити оперативність прийняття рішень;

2) необхідною є оптимізація складських запасів на основі аналізу попиту, що дозволяє уникнути як дефіциту ресурсів, так і їх надлишкового накопичення;

3) значну увагу слід приділяти управлінню дебіторською заборгованістю шляхом удосконалення кредитної політики підприємства, посилення контролю за своєчасністю розрахунків та застосування стимулюючих механізмів для клієнтів.

Прискорення оборотності оборотних засобів забезпечує низку позитивних ефектів для підприємства. Зокрема, це сприяє підвищенню ліквідності, оскільки скорочується період між вкладенням коштів і їх поверненням у грошову форму. Крім того, зменшується ризик «заморожування» фінансових ресурсів у запасах або незавершеному виробництві, що дозволяє більш ефективно використовувати наявні активи. Оптимізація запасів також сприяє зниженню витрат на їх зберігання та обслуговування. Водночас скорочення тривалості обороту підвищує здатність підприємства швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, адаптуватися до коливань попиту та змін у постачанні.

Разом з тим, у процесі управління оборотними засобами важливо забезпечити оптимальний баланс між швидкістю їх обігу та рівнем забезпеченості підприємства ресурсами. Надмірне скорочення запасів або обмеження фінансування поточної діяльності може призвести до перебоїв у виробництві та втрати частини ринку. Тому управлінські рішення повинні бути обґрунтованими та базуватися на комплексному аналізі внутрішніх і зовнішніх факторів.

Суттєве значення має систематичний аналіз ключових фінансових показників, таких як коефіцієнт оборотності активів, тривалість погашення дебіторської заборгованості, рівень ліквідності та рентабельності. Такий підхід дозволяє своєчасно виявляти проблемні аспекти діяльності підприємства, оцінювати ефективність використання ресурсів та приймати обґрунтовані управ-

лінські рішення. Регулярний моніторинг фінансового стану сприяє підвищенню адаптивності підприємства до змін зовнішнього середовища.

Не менш важливою складовою управління оборотними засобами є фінансове планування. Зокрема, прогнозування грошових потоків дає змогу забезпечити їх збалансованість, уникнути касових розривів та підвищити ефективність використання фінансових ресурсів. Планування дозволяє заздалегідь оцінити потребу в оборотному капіталі та своєчасно вжити заходів для її покриття, що, на думку [2], є особливо актуальним в умовах економічної нестабільності.

Отже, ефективне управління оборотним капіталом є визначальним чинником забезпечення стабільної діяльності підприємства в умовах кризи. Використання комплексного підходу, що включає автоматизацію управлінських процесів, оптимізацію запасів, підвищення ефективності роботи з дебіторською заборгованістю, а також систематичний аналіз фінансових показників, дозволяє мінімізувати ризики та підвищити рівень фінансової стійкості. Раціональне фінансове планування сприяє більш ефективному використанню ресурсів і формуванню конкурентних переваг. У результаті впровадження зазначених заходів підприємства отримують можливість не лише адаптуватися до складних економічних умов, але й забезпечити свій довгостроковий розвиток.

Список використаних джерел:

1. Дробишева О. О. Роль виробничих засобів у виробничому процесі підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 2(02). С. 19-24. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/evzdia_2016_2_19.pdf.
2. Заграй В. О. Аналіз ефективності використання оборотних активів підприємства. Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (НТКП ВНТУ-2018): збірник доповідей. Вінниця: ВНТУ, 2018. С. 3019-3023. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/21092/4816.pdf>.